

Ph.d.-forsvar, mandag d. 14. marts 2016

LÆRERENS SCENARIO-KOMPETENCE

Et mixed methods-studie af lærerkompetenceudvikling i spændet mellem scenariedidaktik, faglighed og it.

Simon Skov Fougth
Ph.d.-stipendiat, cand.pæd.

AARHUS UNIVERSITET METROPOL

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Agenda

- Det forskningsmæssige bidrag
 - Skift i forskningsinteresse
 - Validitet og generaliserbarhed
 - Mixed methods
 - Scenariedidaktik
 - Lærers scenariekompetence (procesmodellen)
 - Analysemodellen (situationsmodellen)
 - Analyser og diskussioner
 - Perspektiverende

2

AARHUS UNIVERSITET METROPOL

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

De forskningsmæssige bidrag

- Begrebet *Lærers scenariekompetence*
- Hyperkompleksitet i projektorienteret (scenariebaseret) undervisning
- Forholdet mellem it og fagdidaktik
 - It (generisk)
 - Fagdidaktisk reflekteret integration af it
 - Teknologi
- Typer af scenarier - scenariedidaktisk begrebsapparat
- Rettet mod
 - Fagdidaktisk forskning (it-fagdidaktik og scenariedidaktik)
 - Lærerruddannelse
 - Efteruddannelse

3

AARHUS UNIVERSITET METROPOL

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Forsknings- og undersøgelsesspørgsmål

- *Hvordan kan lærerens scenariekompetence identificeres og karakteriseres på baggrund af analyser af planlægning, udførelse og evaluering af scenariedidaktiske undervisningsforløb med fagdidaktisk reflekteret integration af it?*
 - *Hvad karakteriserer den udfoldede scenariekompetence?*
 - *Hvad karakteriserer den mindre udfoldede scenariekompetence?*
 - *Hvilke typer scenariedidaktiske forløb realiseres?*
 - *Hvilke konsekvenser for lærerkompetenceudvikling kan udledes på baggrund heraf?*

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 4

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Pointe og præmis: Forsker → Praksis
Rammer: Stokken i myretuen

Et interventionsstudie

- En *forskningsinformeret* intervention i Gentofte og Rudersdal Kommuner (2012-2014)
- Med fokus på **faglæreren** (17 dansklærere i udskolingen)
- I planlægning, gennemførelse og evaluering af projektorienterede, **scenariebaserede undervisningsforløb**
 - Læringsteoretisk forankret: *Didaktikkens hvordan* (skal eleverne lære) (Bundsgaard, Misfeldt og Helmar 2011, 2012)
- Med fagdidaktisk reflekteret integration af it
- Med krav om skriftliggørelse (læreren laver «planlægningsguide» til forløbet)
- Og med videndeling i fagteams (præsentation og diskussion af forløbet blandt lærerne)
 - Hvordan skal lærerne lære?
- Interventionens logik har været konstant
- Interventionens «designprincipper» (Barab & Squire, 2004)

Indhold: Lærer – konsulent/forsker

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 5

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Skift i forskningsinteresse

- **Lærerkompetenceudvikling i fagteams (2012) →**
 - **Primærlærerne** (udskolingsdanskklærere n = 17) 2012-2013: **Første iteration.** Udviklingen af efteruddannelseskoncept – *Hver lærer et projekt – videndeling i fagteams (60 timer) Planlægningsguide*
 - **Sekundærlærerne** (alle fag, alle trin, n = 73) 2013-2014. **Anden iteration:** Gennemførelse af efteruddannelseskoncept (storskala). *Hver lærer et projekt – videndeling i fagteam (20 timer) Planlægningsguide – faser, vurderingsfokus, detaljer*
 - Klassisk effektmåling (baseline september 2012, endline maj 2014, n = 457)
- **Lærerens scenariekompetence (2014) →**

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 6

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Skift i forskningsinteresse

- State-of-the-art-review: Praksisnær kompetenceudvikling i fagteams en ualmindelig god idé
 - **MEN** en stadigt stærkere fornemmelse af et 'missing link'
- Kvantitative analyser: Tydelig effekt
 - **MEN** ingen forskel i effekt mellem primærlærere og sekundlærere trods enorm forskel i tid (2012-2014)

Samlet ændring	Alle (n=477-497)	Ikke-intervenerede (n=431-412)	Primær (n=15)	Sekundær (n=35)
Skalaer	+1,5	+1,1	+5,3	+4,9
Basis	+1,6	+1,5	+4,7	+5,2
I ALT	+3,1	+2,6	+10,0	+10,1

AARHUS UNIVERSITY METROPOL

7

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Manglende sammenhæng

- De kvantitative analyser
- De indledende lærerinterviews: Fagteamtanken
- Planlægning og udførsel af forløb
- Det enkelte forløb og lærernes videndeling
- Kvalitative og kvantitative analyser
- Et 'missing link'
 - *Fornemmelser* af succes og fejlkilder
 - Hvad det er *hos læreren*, der gør, at et undervisningsforløb går, som det går

Lærers scenariekompetence

AARHUS UNIVERSITY METROPOL

8

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Validitet

- **Empiriindsamling:** Team-optik med fokus på videndeling
 - Konsulentinteresse ≠ forskerinteresse
 - Planlægning og undervisning var perifert
 - Noter vs. optagelser (etnografisk tilgang)
- **Analyse:** Lærers scenariekompetence med fokus på de enkelte forløb
 - Planlægning og undervisning er centralt
- **Præmis**
- **Påstand:** Forskningsfeltet emergerede pga. den oprindelige forskningsinteresse

AARHUS UNIVERSITY METROPOL

9

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Mixed methods og validitet

- Fokus i afhandlingen ikke på de enkelte læreres scenariekompetence
- Fokus på helheden - begrebet
- Ekspllosionen er mit resultat: Hyperkompleksitet

- Mixed methods som metodologisk udgangspunkt
- Forståelse – ikke bekræftelse, ikke cirkelslutning
- Leve op til designprincipper vs. forstå kompleksiteten i designet

- "Undervisning er en **kompliceret praksis i en kompleks situation**" (Bundsgaard, 2013, min fremhævning)
- "Forskningsresultaterne vidner om, at det er afgørende, at forskere og praktikere **udvikler forståelse for**, hvad det kræver, og hvad der sker, når man praktiserer scenariebaseret undervisning" (Hanghøj et al., forthcoming, min fremhævning)

10

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Taksonomi for generalisering i Mixed methods

Ekstern statistisk generalisering: Generalisering, slutninger eller forudsigelser på baggrund af data produceret med afsæt i en statistisk repræsentativ (helst randomiseret) stikprøve.

Intern statistisk generalisering: Generalisering, slutninger eller forudsigelser på baggrund af data produceret med afsæt i en eller flere repræsentative eller særlige deltagere.

Analytisk generalisering: Udvikling af beskrivelser, begreber og modeller af fænomener, relationer og processer. Anvendelse i en større teoretisk kontekst med basis i, hvordan udvalgte cases stemmer med generelle konceptuelle konstruktioner.

Casebaseret generalisering (Case-case-transfer): Generalisering, slutninger eller forudsigelser på baggrund af tætte beskrivelser af komplekse fænomener i kontekst. Beskrivelserne kan danne udgangspunkt for case-case-transfer og analytisk generalisering (ekstreme cases, cases med maksimal variation, kritiske cases og paradigmatiske cases).

Onwuegbuzie, Slate, Leech & Collins, 2009

11

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Studiets dele

Hvad	Hvorfor	Perspektiv
17 interviews	Lære læreren at kende (profil). Forståelse af danskfaglighed, herunder it, it-brug og syn på it, danskfagligt miljø på skolen	Forskeren og konsulenten
21 lektioner passivt iagttaget før	Lære læreren at kende (profil). Indtryk af undervisning, interaktion med elever. Faglighedsopfattelse	Forskeren og konsulenten
16 planlægnings-møder	Udvikle forløb. Lærernes forståelse af scenariedidaktik. Lærernes planlægningskompetence (K2)	Konsulenten og forskeren
527 mails	Udvikle forløb. Lærernes forståelse af scenariedidaktik. Lærernes planlægningskompetence (K2)	Konsulenten og forskeren
Planlægnings-guides	Lærernes forståelse af scenariedidaktik. Lærernes planlægningskompetence (K2)	Konsulenten og forskeren
63 lektioner passivt iagttaget undervejs.	Lærernes eksekutive kompetence. Lærernes forståelse af scenariedidaktik (K1)	Forskeren og konsulenten
Elevprodukter	Lærernes eksekutive kompetence. Lærernes forståelse af scenariedidaktik (K1)	Forskeren
Videndelinger	Deltagende iagttagelse. Lærernes forståelse af scenariedidaktik og danskfaglighed. Lærernes K3	Forskeren
Spørgeskemaer	Klassisk effektmåling (baseline-endline) Signalement af lærernes syn på og brug af it i og omkring undervisning	Forskeren og konsulenten

12

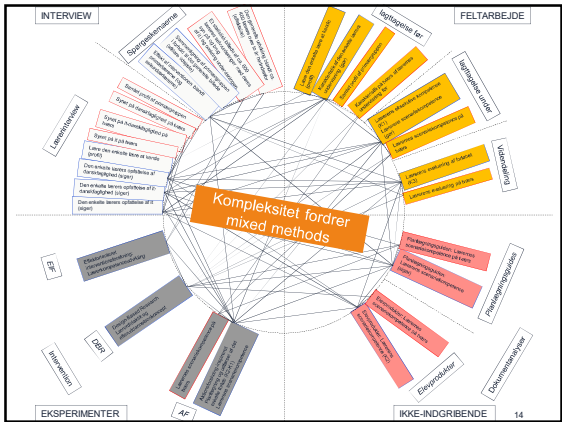
Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougst

Forskningsstilarter og skala – mixed

- Brewer & Hunter (2006): Fire forskningsstilarter
- Frederiksen (2014): Skala

Forskningsstilar	Metode	Skala
Feltarbejde	Iagttagelse	Passiv iagttagelse Deltagende iagttagelse
Interview	Interview	Semistruktureret interview Spørgeskemaundersøgelse
Eksperimenter	Manipulation	Design-Based Reseach Aktionsforskning Effektorienteret interventionsforskning
Ikke-indgribende	Dokumentanalyse	Lærers planlægningsguide Elevprodukter

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 13

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougst

Scenariebegrebet

- **Scenariebaseret undervisning** er undervisningsforløb, hvor eleverne sammen simulerer – evt. i roller - en **meningsfuld praksis frem mod et reelt produktionsmål** (Bundsgaard, Misfeldt & Hetmar, 2012, p. 30)
- Scenarie = Mulige udfald (*dramatic rehearsal* – Dewey, 1922)
- Løs ramme for et handlingsforløb (Hanghøj et al. forthcoming)
- "... en almen kompetence til at kunne leve sig ind i, agere gennem og reflektere over udfaldet af bestemte problemstillinger indenfor et givent domæne" (Hanghøj, 2009, Hanghøj et al., forthcoming)
- Didaktiske scenarier → Scenariedidaktik

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 15

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Scenariebegrebet

- *Scenariedidaktik* er anvisning på at planlægge, gennemføre og evaluere scenariebaserede undervisningsforløb
- Et kompetenceperspektiv: Anvendelse
- Videns- og praksisformer fra domæner uden for skolen (Bundsgaard 2006, Bundsgaard et al. 2011, 2012, Hanghøj et al., forthcoming) (Curriculumlogik)
- Emancipatorisk elevperspektiv (meningsfuldhed)
- Fokus på forestillingsevnen - **Elevernes scenariekompetence** (Jensen 1996, Hanghøj 2007, 2008, 2009, Bundsgaard 2006, upub., Lorentzen 2009, Hanghøj et al. forthcoming);
- Planlægning, gennemførelse og evaluering **af undervisning** er et **scenarie for læreren**

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 16

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Scenariedidaktisk domænemodel

- *Modellen for de fem vidensdomæner* (justeret efter Bundsgaard et al. 2011, p. 131)
- Pile: Oversættelser (Bersteins (2001) rekontekstualisering: Inden for og uden for skolen)

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 17

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Lærerens scenariekompetence

- *Lærerens scenariekompetence* er lærerens evne til at overskue undervisningsscenariet og planlægge og handle i, mellem og efter de konkrete undervisningssituationer.
- **OBS:** Lærerens scenariekompetence ≠ scenariedidaktik (ikke lig med, ikke forbundet med)
- Lærerens scenariekompetence vedrører undervisning – et almindeligt begreb, relevant for al undervisning

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 18

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Foug

Lærerens scenariekompetence (procesmodellen)

- En kognitiv og eksekutiv del
- Dale (1989): K1-K2-K3: **Refleksionskompetence** (kognitiv) og **håndlingskompetence** (eksekutiv)
- Schön (1983): **Refleksion-i/på-handling**
- Hargreaves & Fullan (2012): **Refleksion-over-handling**

MODEL 9. Lærerens scenariekompetence som procesmodel
Lærerens scenariekompetence er lærerens kompetence til

1. et forestille sig et overordnet scenarie med opmærksomhed på relevante aktører og deres indbyrdes relationer (K2);

2. og herudfra forestille sig en situation med opmærksomhed på relevante aktører og deres indbyrdes relationer (K2);

3. og herudfra handle i forhold til den konkrete situation med opmærksomhed på relevante aktører og deres indbyrdes relationer (K1);

4. og herudfra analysere og relatere sin forestilling til den aktuelle med opmærksomhed på relevante aktører og deres indbyrdes relationer og ræsonnere sin forestilling herudfra (K2);

5. og herudfra stille refleksive, systematiske spørgsmål til forholdet med opmærksomhed på relevante aktører og deres indbyrdes relationer mod henblik på systematisk forståelse af videre færd (K3);

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 21

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Foug

Analysemodel (situationsmodellen)

- Teori: Scenariedidaktik og it giver aktører
- Didaktiske relationsmodeller
- Clarks *Situational Analysis*: Komplexitet, relationer, humane og non-humane eksplicite og implicite aktører
- Det er Clarkesk nødvendigt at *konfrontere* kompleksiteten for at *forstå* kompleksiteten og kunne klæde lærere på til at undervise (scenariebaseret)
- En kompleksitetsbevarende model, inspireret scenarieteori, didaktiske relationsmodeller og grounded theory - Hyperkompleksitet
- Grounded vs. teoridreven*
- Grounded Theory* og *Situational Analysis* ser ikke, hvad den ikke ser
- Jeg er ikke grounded!

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 20

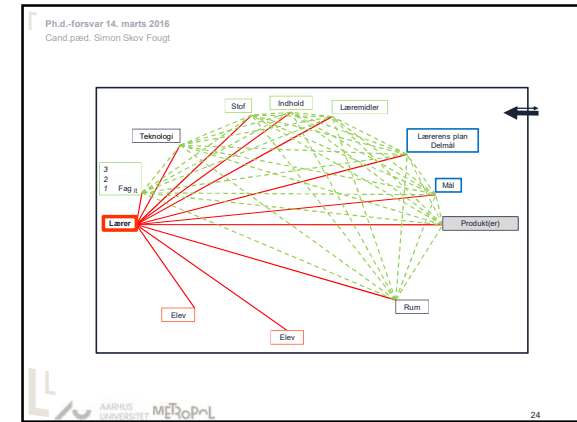
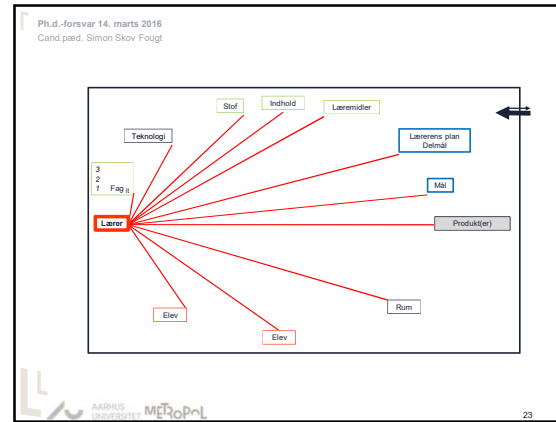
Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Foug

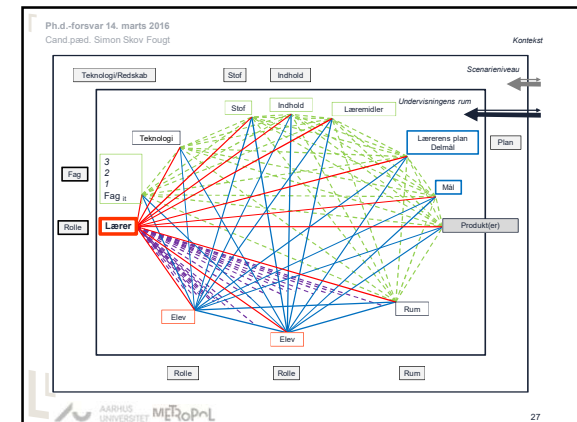
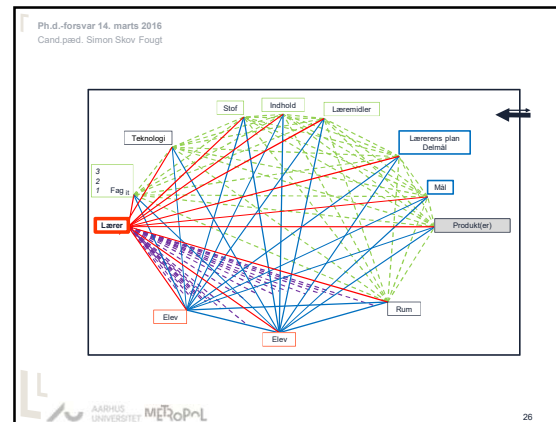
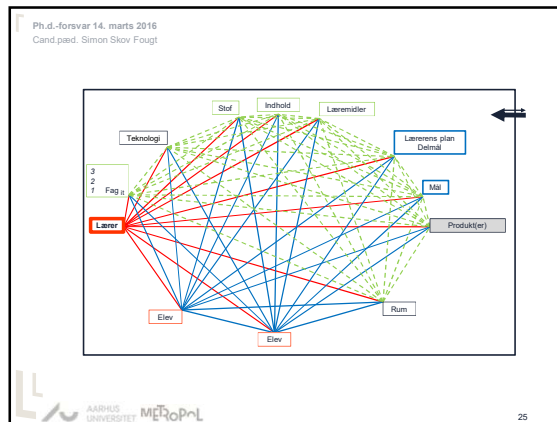
Analysemodel (situationsmodellen)

FIGUR 4. GT og SA's abduktive tilgang

FIGUR 5. Min deduktivt abduktive tilgang

AARHUS UNIVERSITY METROPOL 21

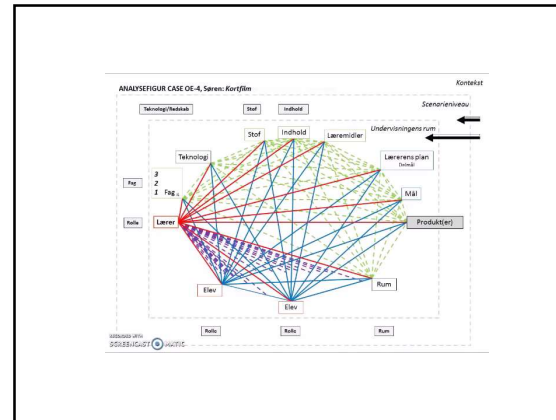
Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Foug

Analyser

- Et *flerdimensionelt* kontinuum af læreres scenariekompentence

AARHUS UNIVERSITY METROPOL

28

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Foug

Diskussioner: Case FI-1

- Computerspil
- Hvor går grænsen mellem scenarieniveau og undervisningsniveau?
- Min primære pointe er, at scenariedidaktik fordrer, at læreren forholder sig til grænsen
- Hvilken grad af fagliggø fra scenarieniveau hører til på undervisningsniveau?
 - Game play
 - Game world
 - Game mechanics
 - Game rules
 - Backstory
 - Cut scenes
 - Det fænomenologiske rum
- Kortfilm
 - Storyboard
 - Fugleperspektiv
 - Dolly

AARHUS UNIVERSITY METROPOL

30

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Diskussioner: Case IL-2

- Photostories om synet på teenagere
- Hvad er et scenarie?
- Skal scenariet være planlagt på forhånd?
- Rammerne for scenariedidaktik
- Uden scenarie: Traditionel billedanalyse
- Øve sig med eller uden scenariet

AARHUS UNIVERSITY METROPOL

31

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Typer af scenarier

- Åbner en i min optik for snæver tilgang til scenariedidaktik
- **Empirisk grounded teoridannelse**
 - Hverdagsscenarie
 - Professionsscenarie
 - Fiktionsscenarie
 - Scenariefragment
 - ...
 - (Samfundsscenarie)
 - (Pædagogisk scenarie)

AARHUS UNIVERSITY METROPOL

32

Ph.d.-forsvar 14. marts 2016
Cand.pæd. Simon Skov Fougth

Opsamlende

- Mit ærinde blev at forstå kompleksiteten for læreren i projektorienteret (scenariebaseret) undervisning
- Præmissen var scenariebaseret undervisning i Bundsgaard et al.'s version
- Lærers scenariekompetence
- Analysemodellen er relevant for undervisning – ikke kun scenariedidaktik
- Scenariedidaktik er meget andet end Bundsgaard et al.'s definition (2011, 2012) – jf., Hanghøj et al. (forthcoming)
- Scenariedidaktik fordrer ikke it
- Et opdateret fagsyn fordrer it
- Typer af scenarier
- For ambitiøst? Empiriindsamling og analyse: Komplexitet

AARHUS UNIVERSITY METROPOL

33

Tak for ordet
